

Pró memoria.

Az erdélyi magyarság helyzetéről még mindig nem lehet pontos képet rajzolni és az u.n.közwélemény kiformálódása még csak most veszi kezdetét. Ennek a késői tájékozódásnak egy sajnálatos körülmény a magyarázata, ugyanis azt a rugékony tájékozódásra mindig képes harminc és negyvenes nemzedéket az első napokban román szügesztióra a felszabadító katonai alakulatok, mint báró Aczél Ede állítólagos partizánjait, elszállították és így közel 4.000 intellektuallal lettünk szegényebbek.

A lassacskán kialakuló új vezetőréteg<sup>tagjai</sup> az eddig illegalitás-ban és nagy többségben román emigrációban élők közül kerültek ki, akik egyáltalán nem voltak a vezetés diszpozíciójának birtokában, másrészt pedig a tömegek előtt teljesen ismeretlenek voltak és így nem tudott az új réteg kapcsolatot teremteni és sem érzelmi, sem logikai közösség nem tudott belőle kiformálódni.

A további előzmények elhanyagolásával a pillanatnyi magyarság helyzetet kívánjuk leszögezni.

A politikai magyarság vezetői a Népi Szövetség élén találhatók, akikről tudunk kell, hogy kivétel nélkül mindannyian román állam státusában nyertek elhelyezést, így Bányai-Baumgarten László, miniszteri tanácsos, Népi Szövetség alelnöke, Mélius Melankovich József, a román propagandaminisztérium inspektora, Balogh Keszler Edgár, a sajtóügyi nevelés professzora, a Magyar Népi Szövetség alelnöke stb. Így az a kellemetlen függőségi viszony alakult ki romániai magyar politikai vezetők sorai között, hogy a román állam státusába tartozva, esetleges politikai befolyásolásnak is ki vannak téve.

A Magyar Népi Szövetség kezdetben kormányt támogató politikát folytatva, kijelentette, hogy a magyar sérelmeket nem lehet



szóvatenni, mert a Gróza kormány azonnali megbuktatására vezetne. Így ezt a román közigazgatás nagyszerűen kihasználta és első perctől kezdve a legszélesebb terrort vezetett Észak-Erdélyben lakó magyarság ellen, aminek az lett az eredménye, hogy a Magyar Népi Szövetség egy látszat-politikai szervért merevedett, mert nem állott módjában a legkisebb politikai védelmet sem nyújtani a mindjobban reászoruló magyar tömegek felé. Sorozatos politikai tévedése eredménye a magyar egyetem és számos más magyar intézmény átadásának katasztrofális cselekedete. Papirforma szerint minden ígéret maradt, mert ugyan Gróza mindent megígért, de semmit meg nem valósított a román közigazgatás.

A román közigazgatás midőn újra bebocsátást nyert immár másodszor az orosz hadsereg bevonulása óta, taktikát változtatott és nem nyíltan, közigazgatási úton végzi a magyarság elnyomását, hanem a nép között felbujtatott román parasztok intézik főleg gazdasági síkon támadásaikat a magyarság ellen.

Amidőn a "Világosság" című kolozsvári napilap kénytelen volt az elmenekült és idegen állampolgárok tulajdonát nyilvántartó intézet tulkapásai ellen /Casbi/ szót emelni, amely intézmény azon magyarok tulajdonát is elkobozta, akik el nem menekültek, a "Világosság"-ot azonnal betiltották. A lap vezetősége azonban, bár a nyomdát is elkobzással fenyegették, mindaddig ellent állt a betiltásnak, amíg megjelenhetett. Tudni kell u.i., hogy a minisztérium Maniu és vasgárdista érzelmi tisztviselői a magyar lapoknak egyszerűen nem utalnak ki papirmennyiséget és így hetekre megakadályozzák a magyarságot abban, hogy politikai tájékozódást kapjanak. A kiutalás pedig úgy történik, hogy az ország legtávolabbi papirgyárából autón kénytelenek szállítani az anyagot és így az előállítási költség végtelenül megnehezíti a magyar sajtó életét. Általában a román-magyar érintkezési felület surlódásokkal terhelt és a magyarság ellen összegezett vád úgy



szól, hogy minden magyar kommunista. A román viszont elenyésző kis rétegben vállalt politikai szerepet és azon rétegek is, amelyek a Groza kormány földosztásában részesedtek, nagy többségükben nem a Groza Ekés frontjához tartoznak, hanem elmentek Maniu, Bratiánu pártkezeteihez. Tehát az eddig hangoztatott vád, hogy a magyar nem demokrata, hanem a magyar sovén és irredenta, átszineződött és az angol-szász világbirodalom előött egy új, megbélyegzőnek szánt minősítést kapott.

Az erdélyi magyarság nem annyira politikai, mint gazdasági bizonytalanságban éli napjait. Mert hiszen politikai síkon bizonyos nemzetközi erővonalak állanak rendelkezésre, gazdaságilag ellenben a múltban követett kisebbség-pusztító politikát folytatják, mert hiszen erre vonatkozó ellenőrzést senki sem tud gyakorolni. Az orosz megszálló csapatok egészen a legutolsó hónapokig a legnagyobb magyar szimpátiával végezték Erdély politikai irányítását és számos konkrét esetben tudták vállalni az objektív döntőbíráskodást. Személy szerint és bizalmas közléseikkel a magyarságot hitében erősítették és azt a látszatot tudták kelteni, hogy ők a románokkal szemben a mi patrónusaink. A tájékozatlanság és politikai bizonytalanság között élő magyarság legnagyobb hálával viseltetik az orosz politika irányában, jól tudván azt, hogy azok nélkül Erdélyben a magyarság megtizedeltetett volna, mint az őszi események ezt már bebizonyították. Az orosz-szimpátiát mint kommunista magatartást jelölték meg a románok a fentemlített beállításban. Az utóbbi két hónapban azonban az a nagy népszerűség, amely az észak-erdélyi kommunista pártot körülvette, megszűnt, mert a párt visszaesést mutat. Ugyanis az észak-erdélyi kommunista párt a bukaresti központnak lévén alárendelve, nem bírja mindig az ígért állásfoglalását megvédeni és a magyarságot demokratikus jogaiiban megoltalmazni. A kommunista párt számos magyar tagja az igazság érdekében emberfeletti harcot végez, de állandóan kisebbség-



ben marad.

A legszélesebb munkástömegek nagy kiabrándultsággal szólhatnak, mert a Groza kormányért folytatott sorozatos tüntetések és harcok ellenére minden ígérettel szemben napról-napra hátrább szorul és bizonytalanná válik gazdasági, politikai jövője.

Az észak-erdélyi munkásság ugyanis az őszi nagy fordulat alkalmával azt az ígéretet kapta, hogyha a Groza kormányt hatalomra juttatja, bő gazdasági javakban részesül. Ezért x-szer vállalta az utcai tüntetéseket és Észak-Erdélynek Romániához való csatolását kérte. A kommunista párt azonban, mint kisebbség, vállalta a kormányalakítást és főleg a liberális párt tőke-hatalmával nem számolva, kezdte meg a politikai élet szervezését. A liberális tőke azonban teljes passzivitásba ment át és olyan nehézségeket okozott, hogy a kommunista párt és a kormány kénytelen volt taktikát változtatni és megnyugtatni a tőkét. Így még ősszel Észak-Erdély vármegyéi külön vármegyei köztársaságokat alkottak és saját szabadságukkal gazdálkodtak, a becsatolás után a bukaresti centralizmus márcól-holnapra megsemmisítette a helyi autonómiák demokratikus vívmányait és véget vetett a gyárak szociálizálásának. Ez magával hozta a munkástömegek kiabrándulását a partok munkásságával szemben.

Gazdasági vonatkozásban nyújtja az erdélyi magyarság a legkatasztrofálisabb képet, mert a román politikai vezetőréteg gazdasági vonatkozásban vette fel a magyarsággal a harcot.

Földreform. Már Erdélyben egyáltalán nem volt indokolt bármilyen újabb földosztás, mert pl. a kétszázholdas földbirtok-kategória a kiosztásra kerülő összes földmennyiségnek 6 %-át tette ki és ennyi középbirtokra minden államban szükség volna, mégis az egészet szétdarabolták. A szétdarabolt földek 80-90 %-a magyar tulajdont képezett, a szétoztottak 95 %-a azonban román tulajdonba ment át. A számarány alapján viszont 30 % illette volna a magyar-



ságot. Azonban a tájékozatlan magyar vezetők román részről érkező azon elvet tették magukévé, hogy elsősorban a helyi igénylőket kell kielégíteni. Tudott dolog, hogy a nagybirtok községeiben, mint betelepített jobbágyságok, kizárólagosan románok foglalnak helyet és így ezen elv alapján a magyarság mindjárt az indulásnál komoly vérvesztést szenvedett.

Az erdélyi magyarság legsúlyosabb kérdése a szörvány-kérdés, amelynek megszüntetését csakis egy ilyen földreform során tudták volna kieszközölni. Sajnos azonban a román hatóságok semmiképpen nem voltak hajlandók abba beleegyezni, hogy a szétszórt magyarságot nagyobb településekbe vonjuk össze és most teljesen reménytelenné vált a közel 760 községben élő 82.000 magyar élete.

Legtöbb helyen a földosztó bizottságban nem vették be a magyar megbízottat. A Tudor Vladimirescu hadosztálynak visszatért tagjait azonban nem részesítették távollétükben földjuttatásban és most sorra veszik el a szerencsétlen gazdától a megmaradt  $5\frac{1}{6}$ -nyi földrészecskéket is /Magyarpalatka, Kiskölyan, Kolozskara./

A románság Észak-Erdélyben százalékat meghaladó földdel rendelkezett eddig is, ugyanis  $80\frac{1}{2}$ -ban bírta Észak-Erdély földterületét. Így tehát kielégítettnek kell mondanunk és nem volt indokolt gazdaságilag a magyarság ellen hozott sorozatos igazságtalanság. A szászok által elhagyott 27 községből elvben 6-ot

/folyt ./



biztosítottak, de mire a Szászlekenye környéki földekre beköltöztek volna, ezeket a községeket is nagy többségben megszállta a románság. Kolozskarán, Magyarpalatán, Kiskályánban stb. községekben maradék nélkül visszavették a juttatott földeket. Ennek következtében a reményüket vesztett magyar nincstelenek mind Dunántúlra húzódnak ki és a határmenti kukoricások 3-400-as csoportokba összeverődött szökevény magyarokkal vannak tele. De nagyon sok az állampolgárságáról is kénytelen lemondani, azért, hogy egyrészt a határon átléphessen, másrészt csekély ingóságát magával hozhassa. A regátba többé be nem vándorolhat, mert otthon teljes gazdasági sovinizmus lehetetlenné teszi az elhelyezkedést.

Szolnok-Doboka vármegyében, tekintve, hogy a föld körüli harcok elcsitultak, mostan a román csendőrség asszisztenciája mellett az élő és holt felszerelések elrablása következett be. Az ottani szörvány-magyarság teljesen védtelen, mert midőn a közigazgatáshoz fordul védelemért, ott azzal félemlitik meg, hogy mindenki el-eln tanut állítva, vád alá helyezik, hogy nyilas volt. Így a szerencsétlen panaszos visszavonja a feljelentést, hogy ép bőrrel menekülhessen falujába vissza. Az orosz megszállás első idejében teljesen kirabolt magyar községek hiába mennek jogorvoslásért, kénytelenek belenyugodni jószágaik elvesztésébe.

Ipari és kereskedelmi vonatkozásban az állam részéről ugyanezt a könyörtelen rendszert vagyunk kénytelenek megállapítani. Kolozsvár városának kereskedő társadalmát 6 hónap alatt kicserélték, azonban azt aktaszerűen nem lehet ellenőrizni, mert ugyancsak a megfélemlítés eszközével úgy intézik ezeket a változtatásokat, hogy nyoma sincsen a közigazgatás aktái között. A földjét vesztett magyar népnek egyetlen reménye az iparosítás és a kereskedelmi élet nyújtotta lehetőség maradt volna. Azonban az iparosítást az állam kizárólagosan a románság részére tartja fenn és így többek között a székelyföldi iparfejlesztést nem hajlandó tűrni. Ennek folytán a székely gazdasági élet a legnagyobb kri-



sisbe jutott. A gyáripárunk töredékeitől az államosítás segítségével fosztanak meg, így pl. az épen maradt Dermata művek részvényeit szerezte meg a román állam és sorra küldi be igazgatóit a vállalatokhoz, sőt 700 munkást is áttelepít Temesvárról, akiknek a gyár csak úgy tud munkát biztosítani, ha előzőleg ugyanannyi magyart elbocsát kötelekésből.

A szövetkezeti törvény az önállóságát megszüntette az erdélyi magyar szövetkezeti életnek és "Szövetség" címen működő csucsszervezetünket felszámolásra utasította.

Az önállósítási alap segítségével több mint 4.000 magyar kereskedő, iparos és kocsmáros engedélyét szüntették meg, illetve a tulajdonosaikat legnagyobb részben internálótáborba hurcolták, mint fasisztákat.

A gazdasági életet a tisztviselők elbocsátásával még súlyosabbá tették, mert a varmegye, városok, a bíróságok, a közoktatásiügyi intézményeknél helyükön maradt magyar és román állampolgárságú magyar tisztviselőket a legkülönbözőbb eszközökkel sorra elmozdították.

A pénzügyi beváltási tranzakcióval Észak-Erdélyből a tőkét teljesen elvonták és ez a hivatalos Ceza-kormány pénzügyminisztériumainak tervszerű nemzetpolitikai cselekedetéből következik. A román pénzügyminisztérium vezetője ugyanis a liberális-párt vezetőtagja, aki a liberális tőke teljes támogatását, vagy szabotázsát tudja irányítani. Észak-Erdély területén általános pénzhiány áll fenn és sem közmunkák, sem ipari befektetések, sem tisztviselők kifizetése, sem bank kifizetések nem léteznek, ami által egészen katasztrofálissá fejlődött az ottani magyarság helyzete. Az utóbbi hetekben a már számlázott és kiutalt összegeket is visszatartották, aminek egyesek messzemenő politikai változás előjelét hajlandók föltételezni.



A mindennapos életnek mindennapos atrocitásait nem chajtjuk itten részletezni, csak azt jegyezzük meg, hogy megyében Kolozs me-  
gyében összesen 64 emberölés történt, akiknek tettozoi a mai napig  
sem kerültek a hatóságok kezei közé. A vidék ezek után teljes a-  
narchiában éli életét, ami politikai vonatkozásban az egyetemes ma-  
gyarságban bármeghasznalást idézett fel. Ha a történet folytan Er-  
dély népe ki volt szolgáltatva a teljes megsemmisülésnek, az mind  
enyhe lefolyásu vajadás volt a jelenlegi viszonyokhoz képest.

Az egyházak éppen úgy cinylik ezt a valóságot, mint az életnek  
más intézményei. Kolozs megyében mindössze három református lel-  
kés maradt helyén, a többi nem a saját hívei, távozásra  
kényszerítették. Ha pedig ennek nem engedett, számos helyen agyon-  
verték, vagy pedig úgy inzultáltak, hogy nem maradtak hívei kö-  
rben. A községek és vallási élet csúszba jutott, egész megyé-  
ben kénytelenek voltak számos iskolában ismétlőre küldeni az i-  
dei évfolyamokat, mert az alsósok sem írni, sem olvasni nem tudtak  
megtanulni. Az egyházak hív; i pap nélkül maradv, kénytelenek szek-  
tárba menekülni és így állandóan a tömeg lelkiéletében egy irred-  
lis, helyenként már nihilbe szlyedő élet. Az egyházak összes érdeit  
letarolták, úgy, hogy az egyházaknak semmi fájuk nem maradt és így  
az iskolák és intézmények fűtéséről nem tudnak gondoskodni.

A gazdasági-politikai életet porozatos állami rendeletekkel  
zavarják magyar vonatkozásban, így pl. a legutóbbi hetekben érke-  
zett az 1940-es magyar törvény hatálytalansításával kapcsolatban  
az a román törvény, amelyhez hasonlít Európa egyetlen más nemete  
sem tud törvénykönyvében felmutatni. Ezen törvény kimondja ugyanis  
hogy mindazon adás-vételi ügylet, amelyet az elmúlt 5 év alatt  
kötöttek, azonnali hatályát veszti, ha a román ügyfél egyszeri  
nyilatkozatot ad arról, hogy az adás alkalmával 25 %-ot meghala-  
dó vesztesége forgott fenn. Minden bírói eljárás nélkül telekköny-  
vileg tulajdonjogot nyer akkor is, ha tessék fel, az alperes távol  
van.



Ezzel teljes anarchia állott elő és a szabad rablásnak intézményesített formája további kifosztását teszi lehetővé egész Erdély magyarságának. Ezen törvény azonban csak Észak-Erdélyre vonatkozik és a Dél-Erdélyben annak idején elkövetett gazdasági kizsákmányolást nem teszi lehetővé ez a törvény, hogy reparálhassa a magyarságot.

A Casbi néven ismert intézkedés, amely az elmenekült és visszatért észak-erdélyi magyarság tulajdonát képező vagytonokat van hivatva leltározni, sorozatosan követi el az igazságtalanságokat, ugyannyira, hogy még a kormánytámogató Magyar Népi Szövetség is kénytelen volt egy külön törvény-tervezetet benyújtani azzal a záradékkal, hogy ha ezt az orvoslást biztosító rendeletet nem hajlandó a Groza kormány kiadni, akkor megtagad vele minden politikai közösséget. És a rendelet mégsem látott napvilágot.

Az egyetem és a közoktatás körül folytatott huzavona mutatta meg azonban a Groza kormány politikai szándékait. Szeptember hó első napjaiban lezajlott bukaresti tárgyalások majdnem minden eredményt nélkülöztek. Igéret és papírformák szerint lett újra minden elintéztve, de egyetlen intézmény sem kezdheti meg szeptemberben még működését, mert a m. rosvasárhelyi épületek kicsinyek és a költség-kiutalások újra és újra halasztást szenvednek, azon indokból kifolyólag, hogy 40 milliárd <sup>líra</sup> mutatkozik a román pénzügyi életben és így nem tudnak eleget tenni politikai ígéreteiknek. A magyar köztisztviselők fél éves késedelemmel kapják meg fizetésüket, akkor midőn a román tisztviselők burkolt formák között kétszeres javadalmazásban részesülnek. A nyugdíjasok illetményeinek folyósítása szintén szünetel.

A legutóbbi bukaresti tárgyalások, amire a Népi Szövetség 30 tagból álló szakbizottsággal utazott, föl, az egész erdélyi magyarság alap-problémáit ohajtotta tisztázni, minden kézzelfogható eredmény nélkül végződtek. Az egyetemi katedrák számát 70-ről 50-re szállították le. A tárgyalások olyan hangnemben folytak,



amire még nem volt példa. A szebeni egyetem professzorai mindent elutasítottak, bár az elnöklő Párhon /professzor Gróza ójának megfelelően több kísérletet tett arra, hogy belátásra bírja a Maniu-párti professzorokat. A tárgyaláson résztvevő Luka Laszlo, aki a moszkvai és bukaresti partnak teljhatalmu összekötője, leszamarazta és reakcionáriozta a nevezett románokat, de azok mégis kitartottak a szabotázs mellett. A kultuszminiszter állandóan azt hangsúlyozta, hogy a magyarok izolálni akarják népüket és vigyázzanak, mert a szászok sorsára jutnak rövidesen.

Az egyetem után a képzőinket is csak papíron tudtuk biztosítani, de épületek híján nem tudjuk megkezdeni a tanítást.

A szegénysorsu munkás és paraszti fiatalság nem tud tanulni, mert nincsen internátus és kollégium, ahová befogadnák őket. Az épületeket katonák részére foglalják le és így nem lehet kifogást sem emelni, hogy a református kollégium nem teljesíti hivatását.

Az összes eredmény a fél év óta át nem vett tanítók és tanárok fizetésjegyzékbe való besorolása volt. A magyar diplomával rendelkező nevelőket viszont csak egy évre vették át és egy év múlva államvizsgára utasítják őket, ha azon nem felelnek meg, elvesztik állásukat. Tekintve azt, hogy 500 tanár és tanító hiányzik a magyar intézményektől, a román professzorok és kultuszminiszter azt a követelést támasztotta, hogy oda román nevelő-személyzetet nevezzenek ki, ha ezt el nem fogadják, akkor a később végzendő magyar diplomások nem kapnak a román államnál majd elhelyezkedést.

Általában az időnyerés politikáját tapasztaljuk az egész romániai politikai élet részéről, mert <sup>az</sup> egy komoly angolszászok mielőbbi befolyásának komoly eredményére számítanak és éppen ezért kifelé megadnak mindent, de a gyakorlatban megakadályoz-



zák még a törvénytábla lehetőségeink kihasználását is.

Csatolva ide mellékelünk két olyan hivatalos beadványt, amelyek a Magyar Népi Szövetség intézett Grózához bizalmasan. A Magyar Népi Szövetség teljes kormány-támogatást folytat és ennek ellenére ma már kénytelen ellenzéki hangokat használni, mert különben teljes katasztrófába sodródik az erdélyi magyarság.

A politikai pártok közül a kommunista párt kezdetben nagy átütő erővel rendelkezett és a magyarság, illetve a komoly demokráciának igazát képviselte. Tudni kell azonban azt is, hogy mint kisebbség került a kormányra és nem rendelkezik mindenütt komoly demokráciával eltelt tagokkal és így nem tudja kivédeni a rengeteg reakciót. Központja Bukarest, ami szintén érzeteti szomszéd hatását és így nem egyszer szembekerül Kolozsvár Bukaresttel. A pártfegyelem azonban végül is győz. Erdélyi kérdésben e párt nem nyilatkozik, csupán harcol a Gróza kormány fennmaradásáért.

A szociáldemokrata párt eddig az önálló Erdélyt hirdette, azonban itt is a bukaresti központ elképzelése érvényesült, és így azokat, akik az önálló Erdély kérdést feszegették, vagy internáltatták, vagy mint a legrégibb szociáldemokrata harcost, Pásztai Deutsek Gézá, kizárták a saját pártjából.

A Magyar Népi Szövetség ebben a kérdésben még mindig homályban tartja céljait, de tekintve azt, hogy vezetői kivétel nélkül a Gróza kormány legbizalmasabb megbizottai, valószínű, hogy a mindenkori miniszterelnök és pártja véleményét teszik magukévá.

Kurkó Gyárfás, jelenlegi elnöke a Népi Szövetségnek, ezelőtt 3 héttel, midőn a bukaresti tárgyalásokról visszaérkezett, a szinkörben beszámoló gyűlést hívott össze, amely azonban az eddigi csendes meghallgatás helyett nagy ellenmondások közepette zajlott le.

Kurkó ugyanis beszéde során azt a kijelentést kockáztatta meg, hogy Erdélyben vannak olyan gazemberek, akik önálló Erdélyről



álmodoznak. Erre föl a hallgatóságból, amely munkás-többségből állott, spontán kitört a tiltakozás és korusban követelték az Önálló Erdélyt. Kurke azonban tovább folytatta elnöki deklarációját és többek között azt mondta, hogy vannak Erdélyben olyan reakciók is, akik Magyarország felé tekintgetnek és oda akarnak tartozni. A tömeg erre újra ellentmondott és korusban kiáltotta, hogy igenis, mi magyarok vagyunk és elég az ígérgetésekből.

A Magyar Népi Szövetség jelenlegi vezetőiről azt kell tudnunk, hogy Dél-Erdélyben éltek és nem ismerik sem őket, sem ők az egész magyarságot. Felkészült doktrinérek, akik nagyon messze nézve nem tudnak realpolitikát folytatni és így elvesztették a tömeg bizalmát, mert a legkisebb sérelem, vagy legsúlyosabb veszélyről szólókat reakcióknak kiáltják ki. A mindennapi inszultációk és gazdasági kifosztások miatt hozzájuk fordulokat elutasították. Így a magyar tömeg reménytelenül vergődik és védelmet nem tud seholsem találni. Ezért az egyetemes magyarságban nagy lelki válság vert gyökeret, mert egyrészt a felelős államférfiak szavai és cselekedetei közt nagy ellentéteket tapasztal és a saját politikai vezetői taktikai okokból nem bírják vállalni az érdekvédelmet, amiből adódóan reménytelennak érzik jövőjüket. Egész közösségek vesznek a vándorbotot kezükbe és a határmenti kukoricásokban három-négyszáz székely vonul át éjszakánként, hogy Magyarországon a földosztásból magának is tudjon egy darabkát szerezni.

Ugyanakkor Magyarország felől érthető külpolitikai okokból semmi biztatást, vagy védelmet nem remél és ma a közhangulat az erdélyi magyar tömegben az, hogy Pest az erdélyieket Erdéllyel együtt feladta. Különösen nagy riadalmat okoznak a magyarországi napilapokban nyilvánosságot látó hírek, amelyek úgy szólnak, hogy a Királyhágnál a magyarországi szociális csodák hazájában él. Semmi problémája és sérelme nincsen.



A budapesti látogatók leginkább Bukarestbe utaznak, ahol nagyon jó benyomásokkal meggazdagodva térnek vissza, mert hiszen a Gróza kormány velük szemben igen előzékeny volt. Pár író volt az csupán, akik a mélyére láttak a vajudó magyar életnek és egészen más nyilatkozatot tettek Kolozsváron, sőt a Magyar Népi Szövetség vezetőit egyenesen felhívták arra, hogy több bátorsággal és felelősséggel intézzék a rájuk bízott nép politikai ügyeit. Ez a komoly figyelmeztetés némi eredménnyel is járt, mert azóta a Világosság című napilap, amely a Magyar Népi Szövetség hivatalos lapja, újabban komolyan szóvateszi a legkirívóbb brutalitásokat, gyilkosságokat és gazdasági igazságtalanságokat, amelyeket a reakciós Maniu hívei a közigazgatásban elkövetnek. Kacsóh Sándor, aki 7 hónapos fogságból visszatért, új irányt adott a Népi Szövetség publicisztikájának azon természetes elvből kifolyólag, hogy az elhallgatott igazságok nem tudják a magyarságot egészséges állásfoglalásra bírni és katasztrófára fog vezetni, ha a vezetők és a tömeg egymás bizalmát elvesztik.

Nagy sérelem továbbá az is, hogy midőn Gróza miniszterelnök egyik nap kijelentette, hogy a határok ellen küzd, a másik nap ugyanezen kormány intézkedése folytán teljesen lezárják a határt és csak ugyadnak határátlépési engedélyt, ha a kérelmező lemond állampolgárságáról. Az illetékes hivatalokban helyet foglaló román tisztviselők presszionálják e lépésre az erdélyi magyarokat. A Világosság nyomatékosan föl hívta a magyarság figyelmét arra, hogy ne engedje magát ilyen erőszaknak alávetni, mert a határátlépési igazolást ennek ellenére sem tudja könnyebben megkapni. Ugyancsak tarthatatlan a két ország között fennálló szellemi vesztegzár, ugyanis újságokat egyáltalában nem lehet csak csempészés útján áthozni a határokon.

A Gróza kormány indulásánál demokratikus profilt mutatott. Azonban az utóbbi időben mind nyilvánvalóbbá válik, hogy a belpolitikai nehézségek és Maniu-Gróza közt kialakuló személyi pártharcból kifolyólag mindkét front a magyarságot tolja bünbakul és annak rovására



akár népszerűséget szerezni. A Gróza kormány nagy belső ellentétekkel is rendelkezik, így pl. az augusztus 23.-i ünnepségekkel kapcsolatban a szociáldemokrata párt egyik tekintélyes része Titel Petrescuval az élen külön gyűléseket tartott a munkásegység-front megállapodásával ellentétben

Az augusztus 23.-i ünnepségen a király részt nem vett, Grózárt nem fogadta és egyetlen intézkedését nem jegyzi ellen. Így a reakció ezt nagyszerűen kihasználja és erre hivatkozva, a magyar ügyeket nem hajlandó elintézni. Ellenben a hivatalokban is és az utcán is a következő feliratu röpcédulákat osztanak:

Éljen Maniu Gyula, a legfelsőbb parancsnok!

Le a demokráciával,

Le a magyarokkal!

Le az orosz hadsereggel,

Nincs már rá szükségünk!

Vagy pedig:

Akár vine, akár mi!

Setreascu Maniu!

Magyarul: Akár jön, akár nem jön, csak azért is éljen Maniu!

Az elmondottak után Erdély kérdése továbbra is középkelet leg - súlyosabb problémája. És ebben a percben az erdélyi magyarság sorai között mind gyakoribb az a meggondolás, amely elfogadna egy Észak-és Dél-Erdély közti népcserét és utána a két ország közötti vámunió bevezetését. Mindaddig, amig egymással elkeveredett településeken a két nép gazdasági harcban áll, soha békesség és lelki megnyugvás be nem következhetik. A reakciónak többé nem lesz módja arra, hogy akár külpolitikai, akár belpolitikai izgatásokat végezzen, hanem e helyett egy komoly kiengesztelődési folyamat indulhat meg.

E sorok írója 10 év óta folytat olyan kísérletet, hogy a két nép szellemi vezetőit összebékítse, de ma be kell, hogy lássa ennek lehetetlenségét. És mindaddig komoly közeledés ne is képzelhető el,



amig az értékellentétet képező gazdasági okokat ki nem küszöböljük.  
A két népnek és az egész Duna-medencének fejlődése csakis akkor  
válik valósággá, ha szigorúan elkülönítjük egymástól őket és akkor  
elejét lehet venni a kölcsönös bajkeverésnek.

..